NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1718 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ BẢY 2 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Annam	Tonkin	Nam-Kỳ	Cao-Miên	Lào	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$00	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng về	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng. .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique : TRUNGBAC HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 1$00 la ligne de 25 lettres de hauteur, soit 0$05 de

Une seule insertion. . . . 0$10

Par contrat annuel

Par centimètre et par insertion. . . . 0$10

Réclames judiciaires et légales. 1$50 le

Réclames dans la 2e page. . . 2$ la ligne

On traite à forfait pour les contrats importants

Một cách kỷ-niệm ở những nơi thắng-cảnh

Hai bài trước, ta đã nói đến các nơi thắng-cảnh ở Bắc-kỳ. Bài này ta muốn bàn qua về một cách kỷ-niệm ở những nơi ấy. Kỷ-niệm đây không phải là dân-gian kỷ-niệm những bậc ân-nhân đã làm nên công đức gì to cho cả xã-hội được nhờ, hoặc một ý-tưởng nào cao xa đáng làm mô-phạm cho cả công-chúng đều ngưỡng vọng. Kỷ niệm đây là mình tự kỷ-niệm lấy mình, người làm kỷ niệm đây là những khách du-lịch, quá vãng, mà sự kỷ-niệm đây chỉ do như một cái tình cảm hiện hình ra thành văn chương vậy.

Như ta đã nói, con người có học-thức, khi thấy những phong-cảnh đẹp tất sinh ra nghĩ ngợi, nghĩ ngợi thành được câu văn, là có ý muốn ghi tạc ngay lấy, vừa thỏa được sự khoái-lạc của mình, lại vừa khoe được cả tài năng cho đương thời, cho hậu thế. Tự cái lúc :

Ngồn ngang trăm mối bên lòng,
Nên câu tuyệt-diệu ngụ trong tính tình

Cho đến cái khi:

Săn trăm dặt ở mái đầu,
Vách đa cây, vịnh bốn câu ba vần

Tưởng cũng là một nguyên-nhân, một kết quả không lấy gì làm xa nhau cho lắm. Một cách kỷ niệm rất lý-thú, rất ý-nhị, rất thanh tao, rất bền lâu, bền lâu mà hợp nhất với quả núi, con sông. Nhưng có một điều. Nếu bốn chữ hoành-phi, hai vế câu đối, hay bài tứ tuyệt, bát cú đó mà thực là tuyệt diệu thời còn nói chi nữa ! Cái vách đá bây giờ khác nào như thể cái bia đá tự nhiên để ghi tạc mà lưu truyền lại nghìn, muôn năm, những bài thơ thực quả có giá trị, thực ai nấy cũng phải chịu là khéo, là hay. Nhưng ta thiết tưởng những bài thơ được như thế rất ít, mà ta chỉn sợ cái phần nhạt nhẽo, vô vị, đi xủ lại hơn lưu danh lại rất nhiều. Ta không chép những bài thơ vào hạng ấy ra đây làm gì. Vì ta vẫn biết, làm một bài thơ, hay dở thế nào, cũng là mất công mất sức, nhọc trí, phiền tâm nhiều lắm. Ta chỉ xin ai nấy có thể, đi khắp những miền danh thắng tự trên Tam-thanh, qua Sài-sơn, vào cho tới Non-nước, chịu khó biên tập lại những bài thơ tạc ở đấy, thử xem nhiều bài có nắp nắu được yên trong quyển sách xếp một góc tủ, hoặc chỉ là phơi bày dấu dãi trên tảng đá chịu đựng với Non Sông! Và chăng ta trộm nghĩ một bài thơ tức cảnh thật hay, chẳng cần phải khắc sâu vào đá rắn, rồi nó cũng truyền tụng khắp mọi nơi, ghi giữ lại muôn đời, không bao giờ tàn, chẳng bao giờ hết như những bài nào của một nàng Xuân-Hương, của một bà Huyện Thanh-quan nào đó. Cái câu :

Trăm năm bia đá thì mòn,
Nghìn năm bia miệng hãy còn trơ trơ.

Ở đây mới thực là có chỗn ứng dụng sát nghĩa đến tận nơi.

Ấy là ta xét về mặt nhà thi-sĩ. Nếu ta là một nhà hiếu cổ, thời lại còn một điều nữa cần phải chú ý đến.

Những nơi thắng-cảnh xa lạ mà ít người lui tới, khách du-lịch họa hoằn thấy được bài thơ, bài phú may cũng còn có phần lấy làm vui thích. Vì tuy mình không có hạnh-phúc được hưởng cái vinh-dự đến trước tiên như một nhà thám-hiểm bên châu Âu, châu Mỹ tranh tiên mà đến cắm cờ ở những đất vô danh giữa Phi châu hay trên hai cực quả địa-cầu, thời khi thấy một bài thơ trên vách đá, thực cũng như vách đá nó mở miệng thuyện trò cùng mình, người làm thơ để lại, tức cũng như người bạn tri-kỷ phảng phất đâu đây mà tiếp ước mình ở chốn rừng núi mông quạnh, tịch mịch vậy. Song nếu những nơi thắng cảnh gần gụi, nhiều người đến xem được, một nhà thi-sĩ tới khắc một bài thơ, nhà thi sĩ nữa khắc một bài thơ nữa, bao nhiêu nhà thi-sĩ khắc bấy nhiêu bài thơ, chẳng khắc hằn vào đá, cũng bôi vôi phết mực ở trên. cũng lấy keo sơn đính ở ngoài, hay sơ sài giản tờ giấy tấu giấy bản như bức tranh lá bùa, thời ta tưởng cái tầng đá vô tình kia chẳng bao lâu mà trở nên một cái ván in ở nhà máy, chớ không còn gì gọi là phong-cảnh thiên nhiên đẹp đẽ nữa. Ôi thơ ! Ôi phú ! thơ phú bây giờ, xin miễn chấp, ta xem chẳng khác chi những nét vạch bằng hòn than, mảnh ngói hay bút chì mà lũ trẻ nghịch tay nguệch ngoạc con chim, con cá, con ngựa, con gà, hoặc nhằm nhí năm ba câu mây tao chửi rủa rất thô-tục ở trên một bức tường mới quét vôi trắng tinh của một nhà nào đó.

Thơ phú ai chẳng bảo là hay, là thú mà thực làm xấu, làm hại, những nơi thắng-cảnh đi như thế. Nhưng ta đã có dịp xem nhiều nơi, ta lại thấy còn có nhiều cách hủy-hoại, tàn phá tệ hơn nữa. Trên núi Tam-thanh trước kia chỉ có mỗi cái tượng ông Ngô-thời-Sĩ, bây giờ chẳng biết dân Thổ hay dân Kinh lại mới đục thêm hai cái tượng nữa không rõ tượng của ai, và tự đâu mà hiện hình vào đây ! Ngoài vũng Hạ-long, người du lịch Nam ta ít khách tới lui, thì ta thấy những chữ quét sơn to trướng như «équipage», xem ở dưới có tên mấy ông Nhật ký.....! Giữa chừa Non nước, trên cái tầng đá, dưới có ban thờ, ngoành ra sông Đáy, ta dọc thấy ba chữ tên của họ Bạch nào, để có khi như họ Bạch đã cất công tu tạo sửa sang vào đây nhiều lắm. Lại ngay chùa Non-nước, khách du-lịch quá chân trèo lên núi mà coi. Biết bao nhiêu là câu đối, biết bao nhiêu là thơ đi, họa lại, thơ hôm, thơ chữ, thơ từ hai cái cột bước vào, cho đến cái khe nách ở trong, thơ viết lối thảo Tàu, lối triện quốc-ngữ Nam, tùi thơ đâu mà rán rụa đấy rẫy thế ! Chẳng những thơ, các ngài sẽ còn thấy cả cái bàn cờ vạch vào đá, hình như có ông Trần Đoàn nào xuống dự cuộc để mà phân chia địa-giới với ông Triệu-khuông-Dận ; các ngài sẽ còn thấy hai cái bàn chân to như chân Hộ pháp cũng in vào đá để có khi muốn khắc lại cái vết chân của đức Phật Tổ người ta bảo đâu còn ở trên một quả núi nào mãi trong đảo Tích-lan. Các ngài trông thấy thế, và ta tưởng ai ai trông thấy thế cũng phải lấy làm tức giận cái cách hủy hoại những nơi thắng-cảnh rứt là vô-nghĩa-lý. Cục đá trơ trơ, vẫn hay rằng, mình có quyền, muốn đục, vạc thế nào tùy ý, nhưng hoặc có người vị cục đá, muốn bắt đền, thừ hỏi mình có phép vẻ lại giả nửa chăng? Trong một cái vườn hoa công, nghĩa là thuộc về của cả công dân, một bông hoa vật thừ có là mấy, mà cũng còn không dám ngắt. Huống chi là những nơi phong-cảnh đẹp nó chỉ đẹp vì có mấy tầng đá, sao mà lại nỡ đem làm cho nó tiêu mòn, hư hỏng đi mất. Thôi, từ rày ai có cái thói xấu ấy xin thôi. Đó chẳng có cái trí tân tạo gì, thì cũng nên có cái bụng tôn cổ một chút.

N. Ô. N.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 28 Novembre 1922

Sở chi thu của bộ phi-cơ

Thứ dân nghị viện đã bàn về sở chi thu của bộ Phi-cơ. M. Flandin, phó Thượng-thư có đề xướng lên việc kéo cửa một đường không trung đi đến Ấn-độ, Đông-pháp và Nhật-bản. M. Eynac ưng-thuận, và bá cáo rằng chương-trình ấy mà thực-hành xong, thì công cuộc phi-cơ sẽ mở mang lên nhiều.

Quan Toàn-quyền Long

Có chỉ dụ gia hạn lưu nhậm quan Toàn-quyền Long.

Paris ngày 30 Novembre 1922

Cuộc hội-nghị của các quan Thượng-thư Đông-minh

MM. Poincaré, Curzon, Theunis và Jaspar sẽ hội-nghị ngày 9 Décembre tại Londres.

Nước Anh và Hy-lạp

Viên đại-sứ nước Anh ở Hy-lạp đã về nước Anh chỉ để có viên thư-ký thứ nhất ở lại.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Novembre 1922

Tại Thứ-dân nghị-viện

Thứ-dân nghị-viện đã bàn về sổ chi tiêu của bộ Chiến-tranh.

Cuộc đấu-xảo Đại-pháp ở Amsterdam

M. Dior, thượng-thư bộ Thương-mại và Kỹ-nghệ đã đi đến Hà lan, để đi coi cuộc đấu-xảo Đại-pháp ở Amsterdam.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-minh

Các viên đại-biểu Đông-minh có gửi cho phái-bộ nước Nga một bức thư bảy tỏ mọi lẽ rằng bức thư ngày 14 Novembre của Đông-minh không có thể giảng nghĩa như trong bức thư của nước Nga ngày 27 Novembre được. Vậy các đại-biểu nước Nga chỉ được dự cuộc nghị-luận về cái vấn đề các cơ bộ Đông-án mà thôi.

Ngày hôm thứ năm chỉ có một tiền bạn coi về bằng thuế thương-chính và các vấn-đề kinh-tế hội-nghị mà thôi.

Tiền-bạn coi về việc các cơ bộ đến ngày hôm thứ sáu thì sẽ hội-nghị.

Nước Ái-nhi-lan được tự lập

Hạ-nghị-viện nước Anh đã đầu phiếu ưng chuẩn bản dự thảo phép hiến nước Ái-nhĩ-lan.

Quan Clémenceau tại Hoa-kỳ

Từ Chicago quan Clémenceau sẽ đi Springficed, Saint Louis, Baltimore Washington và Philadelphie. Ngày 11 Décembre ngài lại sẽ trở lại Chicago, vì ngày ấy các chủ trại giống giọt sẽ lập một cuộc hội-nghị ở Chicago có thỉnh ngài đến dự hội-đồng.

Báo *Le Matin* có nói từ hồi chiến-tranh đến giờ số học-sinh ở các trường học ở thành New York học chữ Đức thì trong mười người con có một, mà số học-sinh học chữ Pháp thì một người tăng lên được thành mười.

Việc nước Đức

Bắt đầu từ ngày 15 Décembre, giá tiền cước gửi thư từ nước Đức đi ngoại quốc định là 80 marks.

Việc nước Hy-lạp

Nhà điện-báo *Havas* có nói việc dự-thẩm cái án của hoàng-thân André đã xong. Trong bản tờ trình của quan dự-thẩm kết luận rằng phải đem hoàng-thân ra xử án.

Các tướng-quân Paponias, Dousmonis và Valette đã phải bắt.

Vua Hy-lạp có tỏ ý muốn bỏ nước Hy-lạp mà đi, nên hiện nay phải giữ gìn rất là nghiêm ngặt.

Việc nước Maroc

Quan thống-chế Pétain và tướng-quân Pecymiran có đi thăm các đền đài cổ ở nước Maroc. Ngày thứ tư các ngài sẽ đến Meknès.

Cuộc hội-nghị của Đông-minh

Nhà điện-báo *Havas* nói rằng : MM. Theunis và Jaspar (nước Bỉ) sẽ đến dự cuộc hội-nghị các quan thượng-thư Đồng-minh tại Londres ngày 9 và ngày 10 Décembre này. Còn M. Mussolini (nước Ý) thì chưa có tin tức.

Việc nước Ai-cập

Tewfik Rusnim Pacha đã nhận lập tòa nội-các mới.

Việc nước Áo

Hội-đồng hiệp chúng của nước Áo đã ưng chuẩn bản luật pháp ấy toàn quyền cho chánh-phủ định liệu mọi việc trong hai năm. Còn các luật khác thì giao cho hội-đồng quốc-gia xem xét.

Nước Ý và nước Hy-lạp

Nhà điện-báo *Havas* có nói dẫn rằng các báo-quán có bình-phẩm kịch-liệt về việc xử các quan nguyên thượng-thư nước Hy lạp, nhưng không có báo nào bằng đến việc nước Ý tuyệt giao với nước Hy-lạp cả.

Thị giá quốc-trái : 3 °/₀ 59.50. — 4 °/₀ 1918, 62 80. — 5 °/₀ 1915 1916. 76 20 — 5 °/₀ 1920 87.50. — 6 °/₀ 1920 91.85.

Tin Trung-hoa

Ngày 22 Novembre 1922

Tin Hạ-môn

Quân Tang-tri-Bình chiếm cứ Hạ-môn, Lý-hậu-Cơ và Cao-toàn-Trung bỏ trốn; Tang-tri-Bình đã thông điệp cho lãnh-sự-đoàn bắt Lý phải bỏ Hạ-môn.

Tin Trương-phúc-Lai

Hà-nam tỉnh hội đã khai hội để hoan-nghênh Trương-phúc-Lai. Bộ-cân h-Dực và Lý-tế-Thần đến dự hội.

Tài-chính bộ

Đô-đốc Khuê điện về Bắc-kinh đòi điểm-dư 15 vạn. Lại đòi 10 vạn về tiền phí trợ-phòng-hạm để dự-trữ Phúc-châu, Nam-đài và Mã-vĩ. Bắc-kinh tài-chính-bộ không lấy gì mà ứng-phó cho được, chỉ cấp có 10 vạn mà thôi.

Ngày 23 Novembre 1922

Việc chiến tranh ở Phúc-kiến

Quân Thường-đức-Thịnh ở biên-giới tỉnh Phúc-kiến cùng quân Hòa-năng Trí giao chiến. Quân thường-Thịnh đại-bại, tổn-thất rất nhiều, chết hại hơn một nghìn người. Sai-thành-Huân được tin quân Thường-đức-Thịnh thua trận vội-vàng điện cho quân Chu-âm-Nhân đóng tại Kiến-xương để phòng hậu-viện.

Tin Trương-khắc Dao

Trương-khắc-Dao phụng mệnh Ngô-bội-Phu đem quân sang Giang-tây. Quân Trương-khắc-Dao đã có mấy trăm đến, định do đường Nam-tầm đi sang cứu-viện tỉnh Phúc-kiến. Nghe đâu vì có điện-tín của Ngô, cho nên lại trừng chỉ

Tin Lý-hậu-Cơ

Lý-hậu Cơ và Cao toàn-Trung bị bình-bạm của Tang tri-Bình oanh-kích, phải trốn vào Cô lăng-đề. Tang-tri-Bình tự nhiệm làm tổng-tư-lệnh.

Tin Trương-thiệu-Tăng

Trương-thiệu-Tăng chủ-trương việc cứu-viện Phúc-kiến bị thất bại, khi ở các nghị, Trương tự lấy việc ấy làm dẫn-cứu, xúc cho những lương thực pháo-giới vận sang Phúc-kiến, nay hãy tạm đình chỉ. Lại điện cho Tào-Côn và Tế-nhiếp-Nguyên để hỏi ý-kiến.

Tin Trang tri-Bình

Lý hậu-Cơ đề Hạ-môn chưa chịu đem số tiền trợ khoản 20 vạn của Tế-nhiếp-Nguyên để phát lương cho quân sĩ, bởi vậy quân sĩ không dụng mệnh. Hiện nay hai su-đoàn đóng tại Chương-giang và Hạ-môn đều theo mệnh-lệnh của Tang-tri-Bình. Trần-thụ đã đổi treo cái biển ngạch Kiến-quốc-quân nhị sư tư lệch bộ và Mân-nam biên-phòng đốc biện. Quân thổ-binh của Tang-tri-Bình đều đeo miếng vải đỏ ở sánh tay để làm phù-hiệu.

Âu-trí-viên có quan-hệ cho tiền-đồ nước ta

Một nước mà muốn trở lên văn-minh phú-cường, tất phải đem trong nước ai nấy đều được sức-lực cho tráng kiện, tinh thần cho hoạt-bát, đủ chống chọi với đời ; gánh đua với thiên-hạ mới khỏi nỗi chuyện văn-minh phú-cường được. Chứ nếu dân trong nước, người nào cũng sức vóc yếu như sên, tinh thần mê như rắn, có lớn mà chẳng có khôn, có hèn mà không có xác, thì còn nói gì được văn-minh với phú-cường.

Chao ơi ! Nước Nam ta, có nước đã lâu, khai hóa đã sớm, lại thuộc về giống da vàng, là một giống tối ưu chi tư cách. Thế mà nay sao lại chịu thua kém như vậy ? Xét ra cái nguyên-nhân đó, thực không có gì là lạ cả. Là chỉ bởi dân ta phần nhiều người yếu đuối quá, tinh-thần u mê quá, cho nên đến nỗi thế. Nói thế không phải là quá đáng đâu, kia cái nhược điểm của dân nước mình thật đã nhiều lắm chứng ra rõ rệt. Nghiệm ngay như mấy năm trước đây, nhà-nước có việc chinh chiến, mộ lính và thợ sang Pháp, trong một trăm người của cần làng tuyển ra ứng mộ, bị thải về vì không đủ sức lực biết bao nhiêu mà kể. Vậy mà xem các báo bên Tây bình phẩm về nhân-công các nước, thì người nước mình chọn kỹ như thế, mà còn thua không bằng người Nhật người Tàu. Thế mới biết dân nước mình yếu thật. Tục ngữ có câu rằng : « Khôn sống mống chết, mạnh được yếu thua ». Ấy là cái lẽ tất nhiên vậy.

Thôi, đó để thuộc về cái thời-đại quá khứ rồi, bất tất phải nói lắm nữa. Nay hãy tới để-mục mà bàn về cuộc tương-lai của nước mình có phải nhờ về dân Âu-trí trong các Âu-trí-viên kia không ?

Thưa rằng : Phải nhờ lắm. Nghĩa là nước cứ như cái cây, mà dân ta vì như gốc vậy. Gốc có bền thì cây mới tốt. Kinh-thư có nhữ rằng : « Dân duy bang bản, bản cố bang ninh » tức là nghĩa đó.

Ôi ! dân đã là gốc của nước, thì lẽ nhi đồng kia tức là dân của nước mai sau, dân có khá thì nước mới khá, dân có giàu mạnh thì nước mới giàu mạnh. Thế nay nhờ sao cho dân Âu-trí kia được sức lực mạnh khỏe, tinh thần tinh thông, phỉ có cách lập Âu-trí viện, thì không còn cách gì hơn nữa.

Âu-trí-viện là gì ? Là cái vườn nuôi trẻ con, ở các nước văn-minh bây giờ, người ta thường sửa sang một chỗ nuôi trẻ con rất sạch sẽ ở những nơi vườn rộng, có cây cao, có bóng mát, có hoa có cho trẻ con nô đùa, có người bảo-mẫn trông nom cho trẻ con ăn uống, dẫn dụ cho trẻ con biết những nhẽ thông thường, dạy dỗ cho trẻ con hiểu những điều giản-dị. Những nơi đó đều có một tên chung gọi là Âu-trí-viện.

Kể việc lập Âu-trí-viện ích-lợi như thế nào ? trong các báo chương cũng đã bàn bạc trường tận nhiều rồi, chắc ai ai cũng đã hiểu ; bất tất tôi phải kể ra đây cho dài giòng nữa. Duy tôi cái tinh-thần lập Âu-trí-viện mà nói, thì việc lập Âu-trí-viện vừa phần có ảnh-hưởng bổ ích về sự vệ-sinh cho dân Âu-trí lại vừa phần có ảnh-hưởng bổ ích đến sự giáo-dục cho lũ nhi-đồng. Cho nên những đứa trẻ đã được hưởng cái cách chăn nuôi trong các Âu trí-viện, tất sau này thân-thể sẽ được tráng-kiện, tinh-thần sẽ được phát đạt, sẽ trở nên một người hữu dụng cho nước cho nhà.

Kìa ta thử nghiệm ngay như các đứa trẻ ở trong Âu-trí-viện của làng Phương-trung thuộc tỉnh Hà-đông, làng Xích-đằng thuộc tỉnh Hưng-yên kia, trước vì bố mẹ chúng nó nghèo đói, phải bỏ chúng nó bỏ nheo bỏ nhóc, bắn thỉu gớm ghê ở nhà, mà đi làm ăn. Nay chúng nó được vào Âu-trí-viện. có người tắm rửa, cho ăn, cho mặc sạch sẽ, cho chơi cho đùa. Cơ-di khi đứa trẻ đi thì, mà trông ra tráng-kiện ngay, ai trí rằng ngày nay chúng nó được đánh đu đánh quần kia, mà ngày sau không có dịp lập nên sự nghiệp vang giời rạng đất hay sao ? Lại những đứa con gái trước vì nhà chúng nó nghèo khổ, bố mẹ chúng nó bỏ khốc nhếch khóc nhài, mặt bẩng da chì kia, nay chúng nó được vào Âu-trí-viện, có người chăn dắt, cho ăn cho uống tử tế, ăn ở theo đúng cách vệ-sinh thành ra mạnh mẽ ngay, ai trí rằng ngày nay chúng nó thường ôm cơn chó bồng, nuôi con gà giấy kia, mà ngày sau không có đứa làm được đến mệnh-phu phụ-nhân hay sao ?

Nói tóm lại, các trẻ đã được ở trong Âu-trí-viện rồi dần dà nhớn lên, khi ấy đi xoay ra thực-nghiệp, làm thủy, làm thuyền, đi buôn đi bán, cũng có đủ sức lực mà xốc vác được những việc nặng nhọc, đã chuyên về đường học-vấn, cũng có đủ trí-tuệ mà gánh tài đua trí, gây nên những sự-nghiệp có ích cho nước, có ích cho đời, mà cũng chẳng những thế, chẳng làm được những sự vĩ-đại cũng là những người thọ khỏe mạnh có ích, cũng là những người có học-thức, hiền lê nọ lê kia. Dẫu trong nước sau này ai ai cũng đều như thế cả, học-giới có người khai-khẩn, công-giới thương giới có người khoáng-trương, nước làm gì chẳng văn-minh, làm gì mà chẳng phú-cường.

Ôi ! cái vận-mệnh của nước ta sau này mà được cường-thịnh, chẳng

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

mong đợi về lũ thiếu-niên ấu trĩ kia hay sao ? !

Ấy đấy, Ấu-trĩ-viện có quan hệ đến tiền-đồ nước nhà như thế. Nên chi hội K. T. T. Đ. của các bậc thượng-lưu trung-lưu dụng ra, nay các ngài đã đứng ra cái vẫn-đề thiết-lập Ấu-trĩ-viện cho các dân thộn-quê ta, để bồi đắp cho đàn ấu-trĩ kia vì phải đây vào làm con cái các nhà cùng khổ, mà phải chịu nhiều nỗi thảm trong. Đáng qui trọng thay ! đáng hoan-nghênh thay ! cái vẫn-đề cần thiết lắ ! Nhưng nay hội chưa có thể nhất đán mà làm xong được hết cả, tất phải đợi dần dần mới xong. Hội có định : Nếu làng nào muốn lập Ấu-trĩ-viện mà chưa đủ tiền, xin hội trợ cấp cho thì hội cũng trợ cấp. Ấy thực là một điều rất hạnh-phúc cho dân ta lắm đấy. Vậy bỡi các dân ta ơi ! nào ai là người có trách-nhiệm trong dân, nào ai là người có lòng công lợi công ích, nào ai là người có bụng thương đến giống nòi, nghĩ đến quốc vận, nên bảo nhau cầu ít lòng nhiều, mỗi người giúm vào một ít, để lập lên cho mỗi làng một cái Ấu-trĩ-viện. Mong lắm thay ! ! !

Tuyết-như. Tăng-xuân Mai.

VĂN UYÊN

Đậu thuyền đêm bên sông tức cảnh

I

Chán nỗi thuyền không gió thuận [chiều,
Cảm sao ngắm cảnh nhưng lòng xiêu.
Trăng soi bến nước thu màu nhạt.
Sương đọi sườn non lá rụng nhiều.
Lạc lối nguồn-đào thôi những ước.
Thuận buồm bể hoạn được bao nhiêu ?
Thà vui Xích-bích so hơn kém.
Vô tận kho trời mặc sức tiêu.

II

Mây mờ khói tỏa tiếng chuông đưa.
Bến nước thuyền con đậm cỏ thưa.
Nửa gối phong ba bừng mộng tỉnh.
Một trời thu sắc nghỉ buồn chưa !
Ngụ tình đã nguyệt đầu non mọc,
Tiếc thả tin hoa trước cậu đưa.
Bạn cũ nhớ thương đường nước cách.
Đêu thuyền trông ngóng lệ tuôn mưa.

III

Trăng lòa mây ám nước mông mênh.
Chèo quế thuyền lan đậu cạnh ghềnh.
Khua mộng chùa xa chuông bảng lảng.
Say hồn sông rộng sóng lênh đênh.
Bóng huỳnh chiếu nước thêm vò số.
Tiếng bạc theo mây cũng nhẹ bềnh
Càng lẽ nhân sao trò chuyện hão.
Rượu suông chờ sáng tạm nằm khênh.

Cảnh-viêm, Đinh-gia Hân

VIỆC HANOI

Quan Toàn-quyền Maurice Long cảm ơn quốc-vương các xứ bảo-hộ. — Quan Toàn-quyền thực-thụ rất lấy làm cảm-động về những lời chúc của quốc-vương các xứ bảo-hộ thì ngài có ủy quan quyền Toàn-quyền chuyển độ những lời cảm ơn của ngài cùng chủ quốc-vương.

Quan chánh văn-phòng quan Toàn-quyền điện những lời ấy về phủ Toàn-quyền thì có thêm rằng bệnh tình quan Toàn-quyền vẫn như cũ.

Khánh-thành Kinh-sư Cao-đẳng học đường tại Huế. — Như lời bản báo đã đăng trong số ngày thứ tư 29 Novembre trước, trường Kinh-sư Cao-đẳng học đường tại Huế đã làm lễ khánh-thành ngày 24 Novembre, có Hoàng-thượng đến chủ tọa cùng các cụ trong viện Cơ-mật, các quan ở Nam-triều và các quan thảo-hiến các sở bảo-hộ đến dự lễ.

Dịp đàn may mắn lụ đường, lại có cả quan Giáo-sư Pháp-quốc-học hiện là M Sylvain Lévi bấy giờ qua Huế cũng đến dự lễ trường ấy mà chức kiểm đốc lại giao ngay cho đệ-tử ngài là ông Giáo-sư Dafresne. Quan Khâm-sứ có đọc một bài diễn-văn dài.

Tăng tiền ngoại phụ điền thổ. — Kể từ ngày 1er Janvier 1923 trở đi thì khoản tiền ngoại phụ tính vào thuế điền thổ ở Bắc-kỳ định lại như sau này :

1° Ở các tỉnh Bắc-giang, Bắc-kạn, Bắc-ninh, Hà-đông, Hải-dương Hòa-bình, Hưng-yên, Kiến-an, Nam-định, Hà-nam, Ninh-bình Phú thọ, Quảng-yên, Sơn-tây, Thái-bình, Tuyên-quang, Vĩnh-yên, Phúc-yên, Yên-bái và ngoại-châu thành Hải phong thì 100 phần lấy 10 (10 °/₀).

Còn bốn hạt quan binh và bốn tỉnh Lạng sơn, Lao-kay, Thái-nguyên và Sơn-la thì 100 phần lấy 8 (8 °/₀).

Hỏi tại bản-quán

Muốn bán một khu ruộng 300 mẫu thực-điền, phần nhiều cấy được cả hai vụ, và hơn 100 mẫu còn hoang.

Khu ruộng này không bao giờ can và lụt cả, vì có đồi bao xung quanh và mương phai để lấy nước. 3360

Cuộc sổ số công-thái Đông-pháp — Những số công-thái Đông-pháp trúng giải trong kỳ sổ số ngày hôm qua, bản báo đã đăng hết cả rồi là một giải một vạn đồng, một giải một nghìn đồng, 12 giải 500 đồng và 1016 giải 100 đồng.

Bản báo đã hết sức chép ngay trong lúc mở số, cho kịp đăng số hôm qua, nhưng chắc trong 1016 số giải 100 đồng thế nào cũng có số sai lầm, không tài nào đăng hết được. Vậy muốn biết đích thực thì phải đợi cái sổ chữa phổ Toàn-quyền lại cáo mới chắc. Còn như giải một vạn, một nghìn và 12 giải 500 đồng thì bản báo có thể quyết với độc-giả là đúng lắm.

Tiền tem bán giúp trẻ con mồ-côi. Số tiền tem bưu chính bán giúp cho các trẻ con mồ-côi về việc Chiến-tranh bản trong tháng mười tây năm 1922 được là 742 f.63

Các số đã bán được trước 50.600.06

Cộng đến cuối Octobre 1922 là 51.342 f.69.

AUTO! AUTO!

Một cái xe 6-lo « Hupmobile », 16 mã lực, bảy chỗ ngồi, đèn điện, còi điện, chạy được 80 kilomètres trong một giờ, 14 litres essence một trăm kilomètres, và nhiều các đồ phụ ; xe còn tốt lắm, trông như mới vậy. Giá bán cực rẻ.

Ai muốn mua, xin hỏi tại bản-quán. 3361

Điện tín Saigon. — *Đi phái-bộ tại Xiêm la.* — Quan *docteur* Le Roy des Barres đi phái-bộ tại Xiêm-la đi tới Saigon, ngài nghỉ tại phủ Toàn-quyền. Khi trở về Bắc-kỳ, ngài định qua đường Ai-lao.

Tại hội-đồng quản-hạt. — Trong một kỳ hội đồng quản-hạt vừa rồi có mấy ông nghị-viên xin giảm hết các khoản phụ cấp đi dịch, phụ cấp hành trình và mấy khoản phụ cấp khác nữa.

Chảy tại Chợ-lớn. — Đêm 30 Novembre ở Chợ-lớn cháy mất hãy mươi nóc nhà lá. Thiệt hại vô kể.

Cần người làm việc. — Hiệu đúc « FONDERIE TONKINOISE » của ông Hoàng-xuân-Lan ở Hanoi, số nhà 39, phố hàng Quạt (Rue des Eventails) vì cần gấp đủ đồ đầu-xảo, bản Hội Chợ cùng đồ bán tết Tây v. v..., vậy ai biết đúc, biết chạm đồng giỏi thì nên lại hỏi xin ngay ông ấy, sẽ được lương cao.

Còn ngại nào có quốc-trái vô-danh, bắt cứ năm nào muốn bán thì cũng nên lại hỏi ông ấy. Đấy trả giá rất cao, mua bán phân minh. 2041

Thơ họa. — Họa bài thơ của cô Phạm thị Lan đăng trong báo số 1703 ra ngày 21 Novembre 1922.

« Song-phượng kỳ-duyên » mấy kẻ không,
« Bảo tồn không học » mới nên hùng
« Miếng da lừa » lọc thêm duyên nợ,
« Một chiếc giầy » thêm cũng lạ lùng.
« Lệ-cốt » ấy ai người bạc-mệnh.
« Trà-hoa » thôi hẳn giống tinh chung.
« Mười năm » hãy đợi « về sau » đó,
« Ba-bể » thề xưa cứ vững lòng.

Lễ-đình, Phạm-bửi-Lý.

Hội Hồng-thập-tự. — Số quyên tuần sáu (Tiếp theo) :

MM. Tạ-Tài 3 p ; Thành-Lợi 3 p ; Ng-v-Khương 3 p ; Mme Phương, n° 96 Cầu Gỗ 5 p ; Trường nam Sư-phạm Hanoi 16 p ; Trường Trung-học Tây : 50 p. 1 cái khay 1 cái hộp 1 cái lọ đồng 4 gói chè 1 gói sô-cô-la vài tấm lụa ; Trần-văn-Tang 10 p ; Trường Sư-phạm nữ giáo-sư và trường Nữ-lưu học-sinh ta cho rất nhiều đồ vật : quần áo, mành, lược, gối, vân vân và thầy mấy chục cái.

Số quyên thứ bảy

M.M. Kuong-Mao-Seng 1 p ; Phạm-văn-Tín 1 p ; Mmes Ng-thị-Tây 1 p ; Soucl 2 p ; Phùng-huy-Xan, Douanes & Régies Hanoi 1 p ; Mme Qui 1 p ; Maison Nam-Thịnh, 2 p ; Vũ-đình 1 p ; Phạm-v-Bình 3 p ; Mme Veuve Bourret : 2 quyển sách và 5 p ; Mr Marius Borel : 12 bao cà phê ; Trường Nữ-học-tây, 51 cái quần áo và gối, vân vân và 22 p ; Trong số tiền lấy thi Meline Vialon cho 5 p ; Delpianque cho 5 p ; Folacoi cho 2 p ; Caillot cho 1 p ; Các học trò cho 9 p.10 ; Các quí quan trong Viễn-phòng quan Khâm-sứ Huế 27 p ; Maison Robaglia : 250 cái bánh sừng bò.

Số lạc quyên vào cuộc Âu trí-viện *Của hội Khai-trí-tiến-đức*

Các vién người bản xứ làm việc tại Công-ty Foncière de l'Indochine quyên 3 p.00

Hôm thứ năm. 30 Novembre 1922

Mấy bà thân thương ở Hà-thành về xem Âu-trí-viện làng Thanh-liệt. Vậy các bà có quyên những số tiền sau này :

Bà Đỗ-Thận 20 p ; bà Giáo Lê-vũ-Đình 20 p ; bà Hàn Cự-lợi 20 p ; bà Phan-Kưng thành 20 p ; bà Đức-vinh hàng Bát 20 p ; bà Bá Hoàng-quang-Bình 10 p ; bà Ng-v-Giậu 10 p ; bà Cả Lưu hàng Bồ 5 p ; bà Tập hàng Bông 5 p ; bà Nam-kiều 5 p ; bà Huyện Hà 5 p ; cộng được 138 p.

Kính trả lời các bạn độc-giả. — Bản dịch Luận-ngữ của ông Dương-bá-Trạc đăng trong bản-báo mấy tháng nay, có nhiều độc-giả ngỏ ý cùng bản-quán nói nên in ra thành sách, vì bộ Luận-ngữ là cốt rễ của Khổng-giáo, mà Khổng-giáo ở nước ta thì ai cũng phải công nhận là quốc túy, muốn bảo tồn lại cho khỏi thất thác. Bản-quán xin lĩnh cái ý tốt ấy, hiện đã in xong quyển trên, tiền giấy công in tính mỗi quyển giá 0p.20, bán tại bản-quán. Ở xa gởi mua phải thêm 0p.06 tiền cước, ai mua buôn có trừ 0p.02 hoa hồng.

Thăng hàm. — M. Ng-v-Mỹ tùng bát phẩm văn giai (8.2) thừa phái hạng ba ở Vĩnh-yên về hưu thì nay đặc cách được thăng chánh bát phẩm văn giai.

Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 17 đến 31 Décembre 1922. 2072

Trường Sơ-đẳng kiêm bị thực hành. — Như lời bản báo đã đăng trước, nay đã có nghị định quan Thống-sứ lấy trường Pháp-Việt Sơ-đẳng kiêm bị ở phố Đỗ-hữu-Vị tức là trường Yên-thành làm trường thực hành cho trường nam Sư-phạm ở Hanoi.

Về phần quản-trị thì trường ấy vẫn thuộc quyền quan Đốc các trường Pháp-Việt đạo Bắc, còn về Sư phạm thì thuộc quyền quan Đốc trường nam Sư-phạm.

Cháy nhà ra mặt chuột. — Tối hôm qua hồi 8 giờ ở ấp Thái-hà phát hỏa. Cháy trong vòng ngót một giờ, mất tất cả là ba nóc. Thiệt hại độ 5, 6 trăm đồng. May người không ai bị thương cả. Các à hôm qua phát một bữa nhọc vẻ chạy đỡ, mà cũng mất độ 3đ. Có mấy quan viên vừa lĩnh lương ngày mồng một xuống hát cũng phải bữa sợ, có ông thấy thế chạy thẳng không chịu ở lại dọn đồ giùm chị em.

Ngọc lai cảo

Quan Đốc-tơ Bicoman

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Hệ sinh, chứng bệnh đàn-bà, càng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da, càng nhiễm các thứ bệnh khác, vân vân...

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 33. Bắt đầu từ 1 giờ đến 6 giờ chiều. Ống nói số 314.

2047

Ngạch Học-chính. — M. Ng trọng-Thiều, có bằng Tiểu-học Tây (Brevet Élémentaire) được bổ giáo học tập sự.

MM. Trần-văn-Chu, Lê-quang-Tân, Nguyễn-Hải tức Hanh có bằng Sơ-học được bổ trợ-giáo tập sự.

M. Ng trọng-Huy, có bằng Cao-đẳng tiểu-học tây (Brevet d'Enseignement primaire supérieur) được bổ giáo học tập sự.

Ngạch kiểm hộ. — Cô Ngô-thị-Phẩm khán hộ ấn công thật tại nhà thương Hanoi nay được bổ làm khán hộ tập sự.

Tiền trợ cứu. — Nay cấp cho MM. Ng-thị-Ngọ, quản làng Chuyên-nghiệp huyện Duy-tiên (Hà-nam) là mẹ người lính khố-xanh Vũ-văn-Bình ở Hanoi mất tại nhà thương cayenne ngày 1er Août 1922 một số tiền là 15 đồng.

Đèn điện tại Hội-chợ Hà-nội. — Công-ty điện-khí Đông-pháp đã thương-lượng với hội-đồng tổ-chức Hội chợ nay có lời đề các nhà có dự cuộc Hội-chợ biết rằng : ngài nào muốn mắc đèn tại các gian hàng của mình thêm vào số đèn của hội-đồng đã có thì nên đến ngay thương lượng với công-ty về việc ấy.

Các nhà hỏi chậm, nghĩa là sau ngày 15 Décembre, thì công-ty không có thể nhận lời được.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tàu « Paul-Bert » đi đâu mất. — Tàu *Paul-Bert* ở Qui-nhơn chạy hôm 29 Novembre để đặt nền ở vũng Mọi, đặt xong rồi mà đến nay vẫn chưa thấy về, người ta lấy làm lo lắm. Sở Thương-chính đã cho tàu *Espadon* đi tìm.

Ngày hôm qua ở Saigon cũng cho tàu *Armand Rousseau* đi tìm.

Tàu *Armand Béhic* chạy sang Pháp cũng hôm nay cũng được lệnh trong khi đi đường thì tìm hộ xem tàu *Paul-Bert* đâu nốt.

Hội-đồng vệ-sinh. — Ban hội-đồng vệ-sinh của thành-phố đến chiều thứ hai này sẽ họp tại trường Amiral Beaumont để bàn về các việc sau này :

Khám xét cái nhà ở độc bẩn trái vệ-sinh ;

Lấp các ao đầm ;

Các khoản linh tinh.

HẢI-DƯƠNG

Hỉ tín. — Đến ngày 12 tháng chạp Tây này tức là ngày 24 tháng mười ta có Nguyễn-thị-Chỉ là lệnh ái ông Nguyễn-lâm-Ký buôn bán tại phố Đông-kiều tỉnh Hải-dương, sẽ đẹp duyên với M. Lê-trọng-Vinh phán-sự tòa Hưu-bổng Hanoi.

Hải-binh

THÁI-NGUYÊN

Diễn-thuyết. — Như lời trước đã đăng, quan đại-lý Paul Monet đã diễn thuyết chiều hôm 30 Novembre ở nhà hát Annam tỉnh Thái-nguyên. Quan Công-sứ M. Fournier đưa ông Monet lên diễn đàn có giới-thiệu với công chúng một cách rất thân thiết. Có quan Annam với các ông giáo sư và người trong bản tỉnh đến dự thính rất là vui vẻ. Ông Monet diễn ngót hai giờ đồng-hồ mà người nghe đều lưu tâm chú ý lắm. Vậy biết rằng tỉnh Thái-nguyên đối với Hội V. E. Th. N. sẽ có một mối tình thân mật.

V. N. Th. N. Hội lại cáo

HƯNG-YÊN

Mất con. — Một nhà kia ở phố Tân-thi có đứa con trai lên hai tuổi tối hôm kia cho một đứa con lớn ẵm đi xem chớp bóng, thằng anh mê xem để em bên cạnh vô ý đứa nào đến ẵm đi mất, tìm kiếm hồi lâu không thấy, chạy về bảo mẹ đi tìm suốt cả đêm cũng không thấy, đành phải đến trình sở Cảnh-sát vậy.

Bầy người đánh một. — Tối hôm 29 Novembre một tên đầy tớ nhà bà tham nào không rõ, đi xem hát, lúc ra về gặp 7 người lính khố xanh cũng ở rạp hát ra xem lại đánh đau lắm. Hỏi tên đầy tớ kia vì làm sao bị chúng đánh thời nó cũng không hiểu duyên cớ vì đâu. Một là bọn kia đánh nhầm, hai là lại ghen tuông chi đấy.

PHÚ-LÝ

Quan Thống-sứ đi kinh-lược. — Sáng hôm 29 Novembre, quan Thống-sứ có đi xe ô-tô về kinh-lược các đồn-điền trong hạt Chi-nê, các quan Tây, Nam trong tỉnh có bày cỡ quạt, hương án, long-đình, ra ga để bái vọng, khi quan Thống-sứ đến có đứng xe lại, các quan lão lượt ra chào, ngài có hỏi chuyện mấy câu, rồi lại lên xe đi thẳng.

THÁI-BÌNH

Quan huyện mới — Bản-quán tiếp được bài lại cảo sau này xin cứ toàn-văn đăng báo, song tưởng nên nói trước rằng những lời lẽ trong bài là do ý tưởng riêng của ký-giả, chớ không phải là lời khen chê của bản-quán.

T. B.

Nguyện nhân-dân trong huyện ta đây là một dân thuần-phác và nghèo, chỉ có một hai nhà có tư-bản khá khá thừa thãi mà thôi và lại là một dân yêu cựu không nên trải mấy lần quan phụ-mẫu mà hễ quan nào phải thuyên chuyển đi là dân cũng có tình lưu-mộ. Như quan Phạm-hoàng-Lâm ở huyện ta phải đổi đi Kim-anh (Phúc-yên) dân trong hàng huyện cả già lẫn trẻ không những là tổng lý trong hàng huyện, mà cả đến kẻ phụ-nhân ký cư tại man *đường cũng đều* lốc nhốc kéo nhau lên phủ Thống-sứ để yêu cầu quan cố. Sự yêu cầu đó bởi lẽ gì ký-giả chẳng nên nói ra, chắc hàng huyện ta ai cũng rõ. Đến như quan Phan-văn-Đại thì thật là một ông quan tân-chính đáng là bậc đại-viên. Khi ngài được thăng trí-phủ Tiên-hưng rồi mà hàng huyện ta cũng còn chực đi ái-mộ. Xem như thế thì đủ biết cái bản tính dân hàng huyện ta đây như là ký-giả đã nói trên kia, là mến quan cũ mà sợ quan mới vậy. Lại bảy giờ quan Nguyễn-hữu-*Cơ* đổi

(Xem trọng thời bc, coi thời hạn)

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gởi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sợ ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, xin thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

N° 113

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : PHẠM-BỬI-CẦN

— Tại sao thế ?

— Vì chưng ma tôi mình có chuyện với những kẻ, nếu những kẻ ấy nó mà biết trước ra, thì nó còn mạnh sức hơn ma tôi mình.

— Thì khanh thiết lập ấn viện đi

— Ngu-thần xin phụng chỉ.

— Thế là hết rồi đấy chứ ?

— Chưa. Tâu Bệ-hạ. Hãy còn một việc quan trọng nữa . . Như về đằng Hộ-bộ này, thì Bệ-hạ định bao cho được những cái quyền bính thế nào ?

— Nhưng mà . . . Trẫm có biết đâu . . . Đã có điển-lệ đấy.

— Muôn tâu Thánh-thượng, ngu thần khẩn cầu cho Hộ-bộ được phép xem những công văn từ trát giao thiệp với nước Anh.

— Không thể được. Hiền-khanh ạ, vì những công-văn ấy phải mở tại hội-đồng, chính giáo-chủ ngày trước cũng phải vậy.

— Tuân-hạ trộm tưởng sáng ngày hôm nay Thánh-thượng đã công bố rằng từ rày không có hội-đồng nữa.

— Cố, trẫm đã công-bố như vậy.

— Thế thì ra Thánh-hoàng rẫu lòng một mình đọc lấy những văn thư bảy sao ? mà nhất là những văn-thư bên Anh quốc. Bệ-thần chỉ khẩn cầu cái đó mà thôi.

— Khanh sẽ được xem cái thư đó, mà khanh phải tâu lại cho trẫm hay.

— Muôn tâu Bệ-hạ. Bây giờ, về đằng những việc Hộ này, thì ngu-thần phải làm những cái chi đây ?

— Nhất giai những việc gì Phúc-lệ chưa làm đến.

— Ngu-thần hỏi Bệ-hạ, chính là ở việc đó Ngu-thần đã được bình tâm rồi, kính xin bệ hạ biết. Vạn tạ Thánh-hoàng.

Quả nhiên Côn-bê nói thế rồi, thì đi ngay. Vua Lô-ý trông theo, Côn-bê chưa ra khỏi điện Lư-vê được trăm bước, thì nhà-vua đã tiếp được một phong thư ở bên Anh-quốc gửi lại. Nhà vua nhìn qua ngoài phong bì, rồi vội vàng bóc ngay ra, thì trước hết thấy một bức thư của Sắc-lệ đệ nhị Hoàng-đế. Trong thư Anh-hoàng viết như sau này :

« Mẫ-giáo-chủ bệnh tình ngày ngập thầy thuốc đã chịu rằng vô được khả thi, hầu Bệ-hạ cũng quan hoài lắm đấy, nhưng mà điều đó chỉ thêm được việc cho Bệ-hạ mà thôi. Cái giai-âm của Bệ-hạ đã phúc đáp cho quả-nhân về việc cất ký của An-ri-ét Sĩ-tu-ắt công chúa, quả nhân xin lấy làm thâm tạ. Trong tâm ngày nữa thì Tiện-muội sẽ cùng với các cung-nữ khởi hành đến Ba-lê.

Tấm lòng hữu ái của Bệ-hạ, quả-nhân thực cảm khích muôn vàn. Đã gọi là chỗ tình nghĩa anh em, có như vậy mới là phải đạo. Những việc có thể làm cho đẹp lòng Bệ-hạ, quả-nhân đây vẫn chăm làm. Nay mà tỏ ra được để Bệ-hạ biết cho, thì điều đó quả-nhân lấy làm hả nhất.

Bệ-hạ âm sai người xây thành đắp lũy ở hải-cảng Belle-Isle-en-mer, thế là không phải, khi nào ta lại có sự chinh chiến cùng nhau. Cái cảnh phòng ngừ ấy không làm cho quả-nhân sốn lòng, chỉ làm cho quả-nhân buồn dạ . . . Bệ-hạ đem mấy mươi triệu mà tu trác nơi đó, thật là tiền đổ xuống sông. Bệ-hạ nên bảo cho các viên thượng-thư của Bệ-hạ biết, mà Bệ hạ lại tin cho rằng quân tuần canh của Tệ-quốc đo thám cũng giỏi đấy chứ. Hiền-đệ ơi ! Cố dịp nào thì Hiền-đệ lại giúp cho ngu huynh những việc như những việc ấy nhé. »

Thiếu-đế vội vàng bẩm chuông gọi. Tên nội-thị đến, nhà-vua bèn truyền rằng :

Côn-bê ở đây ra, có lẽ đi cũng chưa xa... Bay chạy gọi lại đây.

Tên nội thị đi toan chạy đi gọi, thì nhà-vua lại ngăn lại mà bảo rằng:

— Đừng ! Đừng ! . . . Trẫm rõ hết cái mưu của người này rồi Belle-Isle là ở Phúc-kê. Xây thành đắp lũy ở đây là một cái nghịch đảng của Phúc kê đây. ... Phái xuất ra cái nghịch-đảng này, thì đạp đổ được Phúc kê, mà phát xuất ra được cái việc này là do bởi bức thư của Anh-quốc. Thảo hèn nào mà Côn-bê cứ muốn lấy cái phong thư này. Ồ ! song ta không có thể chú trọng gì ở người này được. Hẵn mới là cái đầu mà thôi. ta còn phải cần đến cái cánh tay nữa.

Thời-nhiên nhà vua mừng mà reo lên, rồi bảo tên nội-thị rằng :

— Trước trẫm có một viên trung-úy ngự lâm.

—Tâu Thánh-hoàng, phải, ông Đạt-ta-nhan.

— Y-đã tạm thì chức.

— Vâng, tâu bệ-hạ.

— Bay đi tìm y cho trẫm. Sáng mai khi trẫm dậy, thì y phải có ở đây rồi.

Tên nội-thị cái đầu vái rồi lui ra, Thiếu-đế bèn lẩm bẩm rằng :

- Mười ba triện ở dưới hầm kia. Côn-bê giữ tài bạc mà Đạt-ta-nhan vác gươm hầu : Ta nghiễm nhiên là một vi thiên-tử.

Mối tình

Độc-giả chắc còn nhớ rằng : ngay ngày hôm A-tốt đến Ba-lê, vào yết-kiến Hoàng-thượng, đến khi ở hoàng cung ra thì về ngay quán trọ ở phố Thánh-Honoré. Về đến nơi thì đã thấy Ba-la-gia-luân tử-tước ngồi đợi ở trong phòng, đang nói chuyện với Ghi-mê.

Nẫu chuyện được cái bác lão-bộc nầy cũng không phải là một việc dễ, duy chỉ có hai người có được cái bí thuật ấy mà thôi ; là Đạt-ta-nhan và Á-tốt.

A-tốt thì được đứt đi rồi, bởi vì chính Ghi-mê tự mình lại phải khoẻ ra cho A-tốt nói. Còn Đạt-ta-nhan thì không thế, nhưng bởi vì Đạt biết cách làm cho Ghi-mê phải thổi chuyện ra.

Bấy giờ Ra-ôn công-tử đang hỏi chuyện Ghi-mê về cuộc hành trình ở bên Anh-quốc. Ghi-mê bắt đầu cạn cái nhoe. Nói thì chỉ nửa vời có trong tâm tưởng, phụng mệ ra bộ thì nhiều,

Thoạt tiên Ghi-mê lấy tay ve vẩy, làm ra cái bộ rập rềnh, tỏ ý nói thầy trò đi cưỡi tàu vượt biển.

Ra-ôn công tử hỏi :

— Đi việc chính phạt gì đó có phải không ?

Ghi-mê bộ cái đầu xuống, thế nghĩa là trả lời rằng phải đấy.

Ra-ôn lại hỏi :

— Thế Bá-tước đã bị nhiều sự hiểm nguy có phải không ?

Ghi-mê hơi xo vai lại, dường như để nói rằng :

- Không nhiều lắm mà cũng không ít lắm.

— Ra-ôn lại hỏi vân rằng :

— Nhưng mà những sự hiểm nguy thế nào chứ ?

Ghi-mê lấy tay chỉ vào thanh gươm rồi chỉ vào ngọn lửa. rồi lại chỉ vào khẩu súng treo ở trên tường.

Ra-ôn kêu lên rằng ?

— Vậy ra Bá-tước có một kẻ thù ở bên ấy ư ?

Ghi-mê đáp :

— Món-cơ.

Ra-ôn lại nói :

— Cũng là thật, Bá-tước vẫn một lòng coi ta như đồ đệ, có chi Bá-tước lại không cho ta chia cùng Bá-tước cái gian-nguy, vinh-dự trong trận nầy.

(Còn nữa).

Mông thưởng!!

Bản-hiệu chủ-nhân là M. Trần-gia-Thụy ngày nọ đã được mông-thưởng ngân-tiền, nay lại được mông-thưởng Cao-mên bội-tinh, Bạch-tần, và Vạn-tượng bội-tinh nữa.

Được mông thưởng như thế thực là một sự rất vẻ vang cho bản-hiệu về nghề làm ảnh; vậy xin có lời kính-trình các ngài biết mà chiếu-cố cho bản-hiệu chủ-nhân.

Nay kính
Photo
THỤY-KÝ
18, Rue de la Citadelle, Hanoi.

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thưởng thụ đệ ngũ đẳng Bắc đẩu bội tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd (Ai cập) Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
3018.

Hỡi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quá mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chút nào cả, này hỡi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người đau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu-diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bào-chế MONTÈS số 54 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì thấy khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois
Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon; rất có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mùi nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ . . . . . 4 f. 45
Độ 0$65 đến 0$70
Sáu lọ . . . . . 24 f. 50
Độ 3$60 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc (máu-bò) bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1$00
Một lít 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hay chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
鋪金寶南
BIJOUTERIE – ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi – 16, Rue de la soie, 16 – Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, đầu gậy, cán ô, tới-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ diêm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nén. Có nhiều thợ khéo để làm hàng bắt các quí khách đặt lối-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long, mặt đá thực (đủ các màu), ngọc-thạch, giây đeo thẻ-ngà, giây kim-khánh giây kim tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán chắc chắn, cốt lấy sự tín cẩn làm gốc. 2042

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Quí-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 **MẬU-THỊNH kính cáo.**

HÀNG VỪA MỚI, VỪA TỐT GIÁ LẠI RẺ

Mời các ngài quá bộ lại hiệu
Ông H. VALLÉE
37, Rue Paul-Bert (Phố Tràng Tiền)
HANOI

Ở đây có dạ thâm và dạ huyền (serge pure laine) thật tốt, khổ rộng, may quần áo tây rất nền và áo dài ta cũng rất đẹp.

Giá : 17 f. 50, 22 f. 00 và 28 f. 50 một thước
● Ở XA NÊN VIẾT THƠ HỎI MẪU
3359

đi mà quan Ng.-hữu-Hậu về nhậm huyện ta đây thì dân trong huyện lại càng lo sợ cái chính sách quan mới quá, vì chưa biết ra làm sao.

Khi quan huyện mới tới thì hàng huyện kẻ năm đồng người ba đồng, người không có biện lấy hai đồng để vào hầu ngài. Song tuyệt nhiên ngài không lấy của ai cả; ngài hiểu dụ rằng: « Ngài làm việc quan đã có lương nhà nước. Ngài về nhậm huyện ta đây, thì tổng lý phải làm việc cho hết bổn-phận, chớ có trễ nải tham lam mà ngài không dung. » Quí hóa thay mấy lời phun châu nhả ngọc!

Từ đấy tổng lý ra về lại càng lấy làm kinh sợ lắm lắm. Song chưa biết cái kết quả ra sao, nên dư luận còn phân vân mọi nhẽ.

Vậy ký giả chẳng nề nhời thô ý thiển mà trần thuyết cùng hàng huyện ta hãy nên mừng mà đừng nên sợ, mừng là vì sao? Là vì dân trong hàng huyện ta đây nghèo mà nay được một ông quan liêm chính như thế thì những kẻ vì hai chữ công danh mà khuynh-gia bại sản, vì một con bò mà thiệt bốn con trâu chẳng lại bớt được số nhiều du? vậy ta nên mừng là phải.

Sau nữa ký giả xin khuyên các ông chức dịch hàng huyện ta nên làm việc quan cho hết bổn-phận, vì cứ xem như mấy lời hiểu dụ của quan huyện mới ta đây thì không lẽ nào mà nên bạc dâm toạc tờ giấy và hoàng kim hắc được xích tâm của ngài đâu. Còn về sau này nếu lòng người hẵn không có tang thương như cuộc thế thì ký giả sẽ xin biển đồng tình cùng hàng huyện mà chúc quan phụ-mẫu nhà đây :

Phú quí vinh an
Cầm đường ngày tháng thanh nhàn
Sớm khuya tiếng hạc tiếng đàn tiêu dao

Sơn-đồng Ng-v-Lộc lai cảo

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

圜興東

ĐÔNG-HƯNG-VIÊN

HANOI — 90, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN
Giây nói số 272

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để đặt tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn Tây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được phép bán cho cả binh linh Tây Nam, vậy mời các ngài chiếu cố cho.

AU BONHEUR DES TONKINOIS
GRANDE FABRIQUE DE CASQUES-FANTAISIE

HAI-CHINH

76, RUE DU PONT-EN-BOIS, 76
TONKIN – HANOI

Bản-hiệu mới tiếp được ở bên Pháp sang các thứ mũ mùa đông thực đẹp mà hợp thời-trang và mấy cái máy để chữa các thứ mũ.

Pointures . . { to làm thành nhỏ. / nhỏ chữa ra to.

Bords . . . . { cong làm ra phẳng. / phẳng chữa thành cong.

chữa thế nào cũng được tùy ý quý-khách.

2030 *Nay kính.*

Hội Chợ — Gian 13A
VẢI MÀN CHÂN-THỤY
CHIẾU và GHẾ
Là thứ màn có tiếng xưa nay
Bằng cói se
Dễ giải và bầy buồng chơi

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH-ĐỊNH

Hùm gió bẻ măng. — **Độ nầy trời thường mưa to gió lớn, nên bọn gian tế thừa tiện mà rình rập đêm hôm, như trong mấy đêm vừa rồi, là 19, 20, 21 Novembre đây, thời mưa gió dầm dề, thì nghe nhiều nhà bị quân bợm rình rập luôn, hoặc đào ngạch, cạy cửa, có chỗ thì chúng nó làm ra cách thiết đạo hành cường. Như tại nhà kia ở Qui-nhơn, phía đàng xuống sở Cầm, một hôm chúng kéo tới ước năm bảy đứa, giùi gậy hẳn hoi, cứ đấm cửa kêu mở; chủ nhà biết ý không chịu mở thì chúng nó phải lui. Nếu bất ý mở cửa, âu tà chúng cũng được thỏa mãn vậy.**

Mà nghe lại thì chúng năng rình mò phía dẫy nhà dọc theo bờ biển sau thành Qui-nhơn, vì phía đó bây giờ nhà tranh dỡ đi hết; chỉ còn lơ thơ một đôi nhà ngói, vắng vẻ tịch mịch lắm, lại ở gần biển; nên bọn trộm cướp cứ do thủy đạo mà vào rất tiện.

Thế thì ai nấy, nhứt là mấy nhà ở về phía đó phải cẩn tâm cho lắm, kẻo một ngày kia phải tay quân ấy.

Ước gì quan trên lưu tâm đến, mà sức bảo lý sở tại, hiệp cùng linh tuần thành mà thừa cơ tầy trừ quân đạo-kiếp ấy.

Nghe nói quân ấy hay ở dưới sông, cũng là một thứ người buôn bán ban ngày, đến đêm khuya thì lại mở nghề du thả.

Đó là một ý-kiến nghi ngờ, nhưng cũng là một điều hữu lý, đáng chăm nom đó.

Xin nhận kỹ kẻo lầm

TÂN-LONG
RELIURE ET CORDONNERIE
72, Rue du Pont-en-Bois, 72 — Hanoi

Kính trình các quí-khách :

Bản-hiệu chuyên nghề đóng giầy và đóng sách đã lâu năm, làm rất kỹ lưỡng, dùng những gia tốt.

Đã được các quí-khách tin dùng nhiều lắm. Nay có một hai nhà buôn hám lợi mua giầy của những kẻ vô sỹ bắt chước dấu của bản-hiệu đóng vào giầy mà bản-hiệu chưa bắt được tang. Nên các quí-khách lầm mua phải giầy giả hiệu. Vậy xin các quí-khách trông nhận cái dấu bồ-giục và cả hóa long của bản-hiệu, cho khỏi mang tiếng.

Nếu các quí-khách có muốn mua được giầy thực hiệu thời xin gởi thơ đến cho, bản-hiệu sẽ gởi ngay.

2082 TÂN-LONG, kính cáo.

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, củi, và có tã, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tới ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai băng huyết, tiểu sản, huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa để vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do
2557

KHÔNG NGỦ ĐƯỢC

Thực là hại cho đường thể-dục và đường đức-tình;
Thực là hại cho sức khỏe;
Thực là ngắn ngủi ngày giờ.

Đức ngủ đã qua rồi, không còn kéo lại được nữa.

Thuốc **NEURINASE** *làm cho ngủ ngon.*

Thuốc này rất là cần dùng cho các xứ nóng.

Ở các hàng bào chế lo đều có cả,

2554

Hàng bên Pháp mới sang

Bản hiệu mới nhận được các thứ hàng dùng về mùa rét để may quần áo tây: drap fantaisie, gabardines couleurs pour complets, laine pardessus et tissus imperméables và các thứ mũ dạ, etc...

HỢP-KÔNG-THÀNH
99, Rue de la Soie
3354 **HANOI**

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Này kính-bạch,
ĐỨC-LONG Thương-cục
Số 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
(Tonkin)

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đạt để Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế mây kiểu « Thonet » :

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.

NAM-TÂN
86, Boulevard Bonnal, 86
HAIPHONG

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
64, Rue Paul Bert, Hanoi.

興 CHẤN-HƯNG 眞

金銀首飾玉寶精雕

Nhà đồ phố hàng Bạc, số 80, Hanoi, có tiếng rất khéo rất cẩn-thận xưa nay và đấu-xảo nhiều lần có bằng khen thưởng, mà bán giá nhất định thật, dẫu quí-khách ở xa gởi giấy đến mua cũng được hệ như đến tận nơi, lại có giấy cam-kết chắc chắn làm đoan rằng khi không muốn dùng đến nữa có thể giả lại được mà chẳng thiệt gì.

2065

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẤN-NHIÊN 祭

Tối thứ bảy :

ĐỨC BÀ THƯỢNG-NGÀN

Xin chỉ nhắc lại có mấy câu hát giọng Mán nghe rất là tài tình.

Hồi Cáp-mê-Hê quấn chiên nhảy xuống sông, nhời than vãn ai nghe cũng phải rỏ nước mắt.

Tối chủ nhật 3 Décembre 1922

Diễn tích :

« Nàng dâu hiền »

Tích này của một nhà soạn-kịch có danh tiếng soạn và coi giúp bản hội tối hôm nay, thật là một tích hát chèo có giá-trị và bổ ích cho việc giá-thú. Xem tích này thì biết làm đàn bà đem thân đi làm dâu nhà người thật là rất khó, khó thế mà vẫn không chừa, khó thế mà có người đi làm dâu được *danh thơm muôn thuở, tiếng để nghìn thu*, cho *vua biết mặt* cho *chúa biết tên*, xem như người *Nàng dâu hiền* đứng ở trên sân khấu hôm nay thì lại không khó.

Sự tích đã hay, có lắm giọng hát chèo nghe rất có thú-vị, lại có một *đám rước chữ vàng* rất linh đình rực rỡ làm cho vẻ-vang một người *Nàng dâu hiền*.

Các cụ, các ông, các bà nên cho các cô các cậu đi xem buổi hát tối hôm nay, thật là một cuộc vui có ích.

Đúng 8 giờ khai diễn.

Tối thứ hai :

HIỆP-SĨ NGÔ TAM KIÊU

Chàng hiệp-sĩ gặp ba người con gái đẹp. Hát toàn giọng chèo.

CINÉMA PALACE

(*Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert*)

Tuần lễ từ thứ tư 29 Novembre đến thứ ba 5 Décembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

CẢNH-NGỘ GIAN-NAN CỦA MỘT CÔ KHẨU-ĐẦM
Bi-hài kịch rất lý-thú chia làm 4 hồi
Hồi thứ 1, 2 và 3

Nghỉ

HỒI THỨ TƯ TÍCH :
CẢNH-NGỘ GIAN-NAN CỦA MỘT CÔ KHẨU-ĐẦM

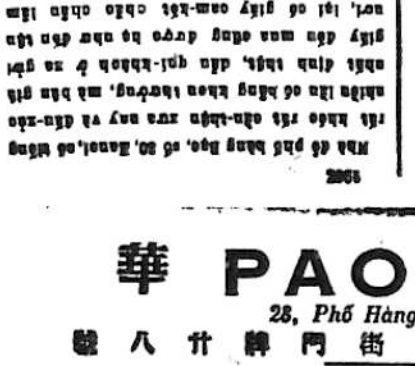
« CON PHƯỢNG MÁI CON »
Hồi thứ XII

TUẦN SAU SẼ CHỚP :
Một phim ảnh Đại-Pháp mỹ-thuật nhan đề là :
« LÔNG KẺ CẢ »
Bi-kịch chia làm hai thiên của soạn giả Sévérin-Mars.

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
東京河內行蒲街門牌廿八號

Chúng tôi có lời kính trình các quí-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiều khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giảm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các quí-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cám ơn lắm, Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

SUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong,

và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

7061

泰 LỢI-THÁI 利

BÀN ĐỒ VÀNG BẠC

194 Rue des changeurs Hanoi

(Trước ở số nhà 140)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đơn nhận vàng đủ cân đủ tuổi, dù các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng

3060

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MẠO & Cie

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giản có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi han điều gì xin cứ viết thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ông nói số 367

2073

Thuận-Thành

BOTTIER CHAPELLIER

7, Rue des Caisses, Hanoi

(Số 7, phố Hàng Hòm)

Bán-hiệu đóng giầy tây giầy ta và làm mũ, đủ các kiểu giá tính trung bình.

Có catalogue để biếu các quí-khách.

NGUYỄN-TIẾN-HÀM, kính cáo.

2082

Lại mới sang

Kỳ tàu vừa rồi, bản-hiệu mới nhận được các thứ hàng, xin kể như sau này: Satin hoa to và satin hoa nhỏ thượng hảo hạng, satin trơn tốt, satin hoa thủng, hàng mới kiểu lạ, doạn thâm tốt, doạn huyền thượng hạng, doạn thâm Thượng-hải, faille hoa, faille vân, faille trơn, dạ thâm thật đẹp (drap noir), alpaga (maga tóc), gabardine laine, gabardine coton, laine pardessus, nhung to thâm và nhung to các mùi, vải lớp mui xe thật dầy vân vân...Có gửi mẫu đi khắp các nơi.

PHAN-HƯNG-THÀNH

26, Rue des Cantonnais, Hanoi

2040 Kính-cáo.

TRỌ-THIÊN-ĐƯỜNG

Phố Hàng Lọng, số 30

Phòng giấy ở Hàng Phèn, số 29

(Rue du Vieux Marché)

Hanoi

Bản-hiệu mới xin được phép chuyên-trị và việc bien bỷ có đủ các thứ để và các thứ âm nhạc cho thuê. Lại có cả một bọn tường để đi phá quan, trị huyệt, cắt hồ dưa linh, và mọi bọn kèn tây thổi việc hỷ thì rất là vui vẻ, mà thổi về ý ốc hiếu thì rất là buồn rầu. Tính giá rất rẻ. Các ngài ở xa muốn thuê bản hiệu cứng xin nhận.

2063

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

Số 45, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Kiểu đẹp giá rẻ!

Có catalogue riêng, quí-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi biếu.

2064

NAM-HƯNG-THÀNH

18, Rue des Caisses, 18

(Phố Hàng-Hòm)

HANOI

Kính trình các quý-khách biết cho rằng: Bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên nghề làm sơn về theo lối Nhật-bản, và lối Annam như là các thứ khay, hộp, trán, quả, vân vân. Các thứ đồ nét như hoành-phi, câu đối, cuốn thư cùng các thứ tranh cảnh bằng sơn vẽ vào kính hay là vào vải và các thứ ghế bàn uốn bằng song làm đúng kiểu chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mùi trông rất nhã.

Bản-hiệu bán buôn và bán lẻ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon hạng tốt, hạ giá hơn các nơi.

Các quý-khách ở xa muốn mua, gửi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách lĩnh hóa giao ngân. (Contre remboursement).

Xin các quý-khách chiếu cố.

2057

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 56

HÓA-HỌC CHẤT

để các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-phiện*

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 00 một chai

Thêm thuốc mới = Morfin dùng thuốc này phải xin đơn quan Bảo-hộ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ máu: bón ăn-ngủ, mồi một không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Máy thứ bản-hiệu hay bán:

Các thứ thuốc nước dựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bộ CACARYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là D14, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-sic SIROP PECTORAL *đặc-cộ, nổ-mũi.*

Thuốc LAO chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc nâng = 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt = 2 $ 00 một chai

Chữa các chứng lậu: *chẳng kì mới hay cũ*: uống thuốc cachets antiseptiques có thứ thuốc bicarbonicide của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được số rất nhiều người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay lo khí bệnh, đau đớn mình mẩy, như đau lưng, gió con, uống thuốc này đi mới rõ lấy lại mau tốt trong mình đã bao lâu.

BÔ BUỘC THUỐC

SỬ DỤNG VỀ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÉ

Kính-hiển, đồ-hạn, thuốc-hạn hiệu LUMIÈRE và JODGLA

và giấy-lọc, thuốc Citrate và thuốc Bromure

Bán quốn và bán bao kín

Bán cắt và bán lẻ

« THUỐC DÉRÉ »

$ 0 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai lắt lí mới hay cả. Dùng thuốc khi chỉ chỉ nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới thật hết nọc! Thuốc này rất hay, rất quí, n. chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ nữa cho người và bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre, giá có 3 $ 00 mà thôi.

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys *gọi là* Arôme des Fellahs *dùng để tiếp thuốc-lá, thuốc-điếu và xì-gà.*

Lại có bán đủ các thứ nhu sau này: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC

Thân-khoán

45, Phố nhà Thờ, 45, Hanoi

Độc-quyền Đại-lý Bắc-kỳ

Bán cắt và bán lẻ, giá tính phải chăng. 2058

ĐỦ MÙI!

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi đa đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu *CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.*

2077

CAO RĂNG

萬春牙膏 立即拔根止痛 齒固牙牢 蟲除毒淨

Thuốc Cao này thơm thơ trong sạch khỏi giáo, ngâm khỏi đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm thì vững lại, bán tại hiệu Vạn-Xuân-Đường, số 211, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song liệu mỗi phiên giá. . . 0 $ 20

Đơn liệu mỗi phiên giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bào chế cho tinh hiện đã nhiều nơi mua buôn để bán lẻ, nghỉ nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ăn định có bán hộ như sau này: hiệu *Mạc-Đình-Tư* số 136, phố hàng Bông, *Sở* bán bảo lê số 63, phố hàng Bông, nhà in *Đông-Kinh Ấn-quán* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Vinh*, số 62, phố hàng Bồ hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 81, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Mã-trung, hiệu *Quảng-Lợi* số 23 và hiệu *Bảo-Hợp* số 27, phố Chợ nhiều Cá, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 68, phố hàng Bạc, hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hóa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hóa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Đình* số 190, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hing-Long* số 33, phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi-Ích* số 35, phố hàng Song và hiệu *Hoa-Sinh-Đường* số 167, phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166, phố Đông-thị, Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Vạn-An* phố Tân-thái tỉnh Thái-bình, chỗ nơi kể trên có bán hộ cả thứ thuốc thấp sơn ngoài và các thứ cần dùng khảo nữa, đều công hiệu cả. Xin các quí-khách chiếu cố.

2038

Télégraphiques : *Vạn-xuân-đường, Bắc ninh.*

Ancien Etablissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

TÉLÉPHONE N° 687

茂才陳 總號

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs 合記

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ sẻ các hạng gỗ đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có đủng nhận bán xi-măng cho sẻ Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thấy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, tường-hoa, gạch-hoa để các mùi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colephane và Cire đóng chai.

Có be-cạn (bassin de radoub) cho thuyệ để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thứ gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2096

Sà phòng — Chất nhờn

CO BA

Dầu — Nước xức đầu

PACHOD Frères & Cie LYON

1056

PHAN-THÁI-THÀNH

HANOI — 4, Rue des Cantonnais, 4 — HANOI

MỚI ĐẾN : LÁM KIỂU, NHIỀU MÙI RẤT ĐẸP

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon và các thứ vải

Bản-hiệu lại có thợ may rất khéo để may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối

s8

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bỏ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để biến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Sáng hôm sau, *Phi-giao* quận-chúa dậy sớm, trang điểm một cách rất lịch sự. Hoa cài lược giắt, trông như một người mỹ-nữ trong bức họa-đồ, thật là có vẻ nghiêng nước nghiêng thành vậy.

Khi trang-điểm xong, *Phi-giao* quận chúa vào nói với anh chị, rồi bước ra lên xe, có các nữ-tỳ theo hầu, đi thẳng vào cung. Nội-giám trông thấy, chạy vào tâu trước với thái-hậu. Bấy giờ vua *Anh-tôn* và *Hàng-hậu* đang vào vấn-an, còn *Mạnh-lệ quân* cùng *Ôn-phi* và *Mai-phi* thì đi ra cung khác.

Thái-hậu nghe báo có điệt-nữ vào thăm, mừng-rỡ mà phán rằng :

— Nếu vậy hay ! ta đang mong có thân-thích vào để nói chuyện cho vui, lại được điệt-nữ vào thì còn gì hay bằng !

Phi-giao quận-chúa rón-rén bước vào, trước làm lễ triều-kiến thái-hậu, sau làm lễ triều-kiến vua *Anh-tôn* và *Hàng hậu*. Mặt tươi như hoa, da trắng như ngọc, dịu-dàng mình liễu, thỏ-thẻ tiếng oanh, thái-hậu trông thấy, rất lấy làm vui-vẻ.

Vua *Anh-tôn* liếc mắt nhìn *Phi-giao* quận-chúa, rồi kinh-ngạc mà nghĩ thầm rằng : trẫm không ngờ *Phi-giao* quận-chúa lại xinh đẹp đến như thế ! chẳng những trong 3 cung 6 viện không ai sánh kịp, mà so với cái nhan-sắc của cửu-mẫu khi xưa, cũng lại có phần hơn. Thiên-hạ chẳng thiếu gì mỹ-nữ, nhưng người này thật là tuyệt sắc trên đời ! Trẫm vẫn tưởng nhan sắc *Hàng-hậu* đã là xinh đẹp thay, nào biết đâu đến nỗi chỉ đáy, cho nên vua *Anh-tôn* trông thấy *Phi-giao* quận-chúa liền nảy là một, mà bỏng đã hồn xiêu phách lạc vậy.

Thái-hậu bảo *Phi-giao* quận-chúa rằng :

— Điệt-nữ ơi ! ta cách biệt con trong 6 năm trời nay, ngày nay ta bỗng được lập một, lấy làm vui-mừng lắm. Nhan-sắc con so với thuở nhỏ, thật đã xinh đẹp hơn bội phần, quả nhiên là một vị tiên-nữ ở dao-đài mới giáng-hạ trần-thế.

Nói chưa dứt lời thì *Mạnh-lệ-quân* đến, trông thấy *Phi giao* quận-chúa, liền hỏi rằng :

— Con vào bao giờ thế ?

Phi-giao quận-chúa chưa kịp trả lời thì thái-hậu cười mà bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— Ngày thường thoi đưa, chẳng bao lâu mà điệt-nữ đã trưởng-thành, trông chẳng khác gì cái vẻ mỹ-lệ của em năm xưa vậy.

Hàng-hậu cũng cười mà nói rằng :

— Cứ như ý con thiển nghĩ thì cái nhan-sắc biển-muội ngày nay lại có phần sắc-xảo hơn cửu mẫu thuở xưa.

Các cung-nữ pha trà uống. Thái-hậu hỏi thăm việc nhà, *Mạnh-lệ-quân* cũng hỏi. *Phi-giao* quận-chúa từng đối đều được trôi-chảy mà rất có lễ-phép. Thái-hậu truyền bảy tiệc cho *Mạnh-lệ-quân* và *Phi giao* quận-chúa cùng ngồi. Việc xong, *Mạnh-lệ-quân* cáo từ thái-hậu, xin trở về nhà.

Hàng-hậu với vàng tâu với thái-hậu rằng :

— Muôn tâu thái-hậu ! Biển-muội đã vào tới đây, con muốn lưu ở lại trong cung chơi hòi-mấy hôm, trước là để thái-hậu vui lòng, sau là để con được tỏ tình thân-ái, xin thái-hậu chuẩn tấu cho.

Thái-hậu đang yêu-mến *Phi-giao* quận-chúa, không muốn cho về, nghe lời tâu của *Hàng-hậu*,. liền vui lòng mà chuẩn tấu ngay. *Mạnh-lệ-quân* không dám chối-từ, mới bảo *Phi-giao* quận-chúa ở lại trong cung, rồi cáo-từ lui ra.

Về tới vương-phủ, *Phi-loan* quận-chúa cùng *Triệu-cầu*, *Triệu-lân* mừng rỡ ra đón, lại vừa gặp *Hoàng-phủ thiếu-hoa* ở trong triều ra, *Mạnh-lệ-quân* mới thuật chuyện thuốc-thang trong một tháng trời cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* nghe.

Mạnh-lệ-quân lại nói :

— Trong một tháng trời nay thánh-thượng và hoàng-hậu lúc nào cũng quấn-quýt ở quanh mình thái-hậu để trông nom thuốc-thang, chẳng khác gì như nhà thường-dân vậy, chứ không hề có sai đến cung-nga thái-nữ bao giờ. Thượng hoàng cùng *Ôn phi* và *Mai-phi* đều ăn chay để cầu cho thái-hậu chóng khỏi bệnh. Thánh-thượng định làm lễ xám-hối, bảo rằng trong khi thái-hậu đi đánh Phiên, giết người nhiều lắm, dẫn vì việc nước, nhưng đã-sát như thế, thì thọ-mệnh cũng phải giảm đi, vậy nên đi phải làm lễ xám-hối » Thái-hậu không nghe mà bảo rằng : « Nếu cũng phật mà có thể trừ được tai-nạn thì *Lương Võ-đế* thuở xưa ba lần xả-thân cũng phật mọt sau cũng không khỏi chết đói » sau thánh-thượng và hoàng-hậu phải một sai người đi làm lễ xám-hối mà giấu không cho thái-hậu biết. Ngày nay thái-hậu mới đi lại ở trong cung được, trông thấy *Phi-giao* vào, mừng rỡ không biết đường nào. Vậy hoàng-hậu xin tạm giữ *Phi-giao* ở lại trong cung để được vui lòng thái hậu.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nghe nói, chưa kịp trả lời thì *Triệu-cầu* liền nói :

— Thân-mẫu ơi ! con thiết-tưởng thân-mẫu không nên để *Phi giao* ở lại trong cung, vì thánh-thượng ngày nay đang độ thanh-niên, hàng ngày vào vấn-an thái-hậu, há chẳng bất-tiện lắm ru ! ta cũng nên lo về sự hiềm nghi ấy. Và con gái cần phải nghiêm-cẩm tại chốn thâm-khuê, chớ nên cho tự-do như thế.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa nghe nói gật đầu. *Mạnh-lệ-quân* cười mà bảo rằng :

— Con giảng đạo-đức như thế, cũng là phải lắm. Nhưng ngặt vì thái-hậu và hoàng-hậu cứ ân-cần nói mãi, chẳng lẽ ta lại chối từ. Vả thái-hậu đang trong khi có bệnh, chỉ muốn được người thân-thích để chuyện-trò, vậy để vài hôm nữa, rồi ta sẽ cho người vào đón nó về.

Phi-loan quận-chúa vẫn định mách cho *Mạnh-lệ-quân* biết cái tình-hình *Phi giao* quận-chúa hành-hung ở nhà, nhưng thấy *Triệu-cầu* đã nói như thế, cho nên lại không nói nữa, đợi khi cha mẹ vắng cả, mới đem việc *Phi-giao* quận-chúa tiếp trộn ở trong vườn hoa và đánh đập các nữ-tỳ nói cho *Triệu-cầu* nghe.

Triệu-cầu nghe nói, thở dài mà than rằng :

— Con bé ấy nhiều khi nó nói-năng không có hoàng-hậu cứ ân-cần nói mãi, thế mà cha mẹ ta cứ nuông chiều, không lấy làm nghỉ. Đáng lẽ phải nghiêm-cẩm tại trong gia-đình mới phải, ngày nay lại cho nó vào trong cung, ta chỉ e đó là cái mầm họa-thủy vậy. Ngày trước nó bảo việc *Võ Tắc-thiên*, ta đã hiềm cái tâm-tính nó.

(Còn nữa)